

Sygn. akt VI ACa 1720/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Ewa Stefańska

Sędzia SA – Aleksandra Kempczyńska

Sędzia SO del. – Małgorzata Sławińska (spr.)

Protokolant: – sekretarz sądowy Paulina Czajka

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa Miasta (...)W.

przeciwko A. C. i E. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 20 maja 2015 r.

sygn. akt IV C 491/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od A. C. i E. W. na rzecz Miasta (...)W. kwoty po 1 350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 1720/15

UZASADNIENIE

Powód (...) W. ostatecznie wniósł o nakazanie pozwanym A. C. i E. W. aby zapłaciły na jego rzecz solidarnie kwotę 171 082 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 5 września 2014 roku do dnia zapłaty tytułem pierwszej opłaty za użytkowanie wieczyste. Ponadto wskazał, że dokonana przez pozwane wpłata w wysokości 50 000 zł została zaliczona przez niego na odsetki w wysokości ustawowej od kwoty 171 082 od dnia 6 czerwca 2012 roku do dnia 4 września 2014 roku.

Pozwane wnosiły o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu. Ponadto wskazały, iż nie godzą się na sposób zaliczenia spłaconych kwot.

Wyrokiem z dnia 20 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 171 082 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 września 2014 r. do dnia zapłaty (punkt 1); zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 8 555 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz kwotę 3 617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt 2).

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 31 grudnia 2004 roku E. W. i A. C. złożyły pozew do Sądu Okręgowego w W., przeciwko m.(...) W., w którym wniosły m.in. o zobowiązanie Prezydenta m.(...) W.do złożenia oświadczenia woli o oddaniu na rzecz powódek we współużytkowanie wieczyste gruntu, położonego w W. przy ul. (...) o powierzchni 605 m⁽²⁾ stanowiącego działkę ewidencyjną nr (...) z obrębem (...), dla której Sąd Rejonowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych w W. prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), a także nieodpłatnym przeniesieniu własności budynków posadowionych na tym gruncie. Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2006 roku Sąd Okręgowy w W., w pkt I. zobowiązał pozwane m.(...) W.do złożenia oświadczenia woli treści następującej: „Miasto (...) W.oddaje E. W. i A. C. we współużytkowanie wieczyste - w częściach równych na lat 99, zabudowaną nieruchomość o powierzchni 605 m⁽²⁾ położoną w W. przy ul. (...) oznaczoną w ewidencji gruntów jako działka o numerze (...) z obrębem (...), dla której w Sądzie Rejonowym (...) w W. urządzona jest księga wieczysta KW Nr (...) i przenosi nieodpłatnie na ich rzecz - w częściach równych - własność położonych na tej nieruchomości budynków: mieszkalnego i gospodarczego. Pierwsza opłata z tytułu ustanowienia prawa użytkowania wieczystego wynosi 15% wartości gruntu co stanowi kwotę 95 106 zł, zaś opłata roczna wynosi 1% wartości gruntu, co stanowi kwotę 6 340,40 zł". W pkt II Sąd oddalił powództwo w pozostałej części.

Powyższe orzeczenie strony zaskarżyły apelacją m.(...) W.w dniu 8 lutego 2007 roku, natomiast E. W. i A. C. w dniu 27 lutego 2007 roku. Wyrokiem z dnia 14 listopada 2007 roku Sąd Apelacyjny w W.w pkt 1) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W.pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego, w pkt 2) oddalił apelację powódek.

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2011 roku Sąd Okręgowy w W.Wydział (...)Cywilny sygn. akt II C 211/08 w pkt I. zobowiązał Miasto (...) W.do złożenia oświadczenia woli następującej treści: "1. Miasto (...) W.ustanawia na rzecz E. W. i A. C. w częściach równych, to jest po (...), użytkowanie wieczyste nieruchomości położonej w W. przy ulicy (...) o powierzchni 605 m" stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) z obrębem (...), dla której Sąd Rejonowy (...) prowadzi księgę wieczystą nr (...), oraz przenosi na nie również w częściach równych własność budynków znajdujących się na tej nieruchomości za odpłatnością w wysokości 0 (zero złotych);

2. Czas trwania prawa użytkowania wieczystego ustalił na 99 lat;

3. Cel oddania gruntu w użytkowanie wieczyste określił jako mieszkaniowy;

4. Wysokość pierwszej opłaty ustalił się na 25% wartości nieruchomości, to jest kwotę 237 614 zł;

5. Wysokość opłat rocznych określił się na 1% wartości nieruchomości, to jest kwotę 9 505 zł." W pkt II w pozostałej części powództwo oddalił.

Powyższe orzeczenie E. W. i A. C. zaskarżyły apelacją w dniu 28 czerwca 2011 roku. Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012 roku Sąd w pkt 1. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I - 4 w ten tylko sposób, że wysokość pierwszej opłaty ustalił na 18 % wartości nieruchomości, to jest na kwotę 171 082 zł, w pkt 2 w pozostałej części apelację oddalił. Wyrok Sądu Okręgowego w W.Wydział (...)Cywilny z dnia 27 kwietnia 2011 roku stał się prawomocny z dniem 5 czerwca 2012 roku. Mając na uwadze powyższe strona powodowa skierowała do pozwanych następujące wezwania do zapłaty:

1. wezwanie do zapłaty - wieczyste użytkowanie gruntu adresowane do pozwanych A. C. i E. W. z dnia 31 grudnia 2013 roku opiewające na kwotę łącznie 206 057,72 zł (kwota zobowiązania 171 082 zł, kwota odsetek 34 975,72 zł od dnia 6 czerwca 2012 roku) - wraz z dowodem doręczenia;

2. wezwanie do zapłaty - wieczyste użytkowanie gruntu adresowane do pozwanej A. C. z dnia 13 lutego 2014 roku opiewające na kwotę łącznie 208 738,79 zł (kwota zobowiązania 171 082 zł, kwota odsetek 37 656,79 zł od dnia 6 czerwca 2012 roku) - pismo wróciło z adnotacją poczty „zwrot, nie podjęto w terminie”;

3. wezwanie do zapłaty - wieczyste użytkowanie gruntu adresowane do pozwanej A. C. z dnia 12 marca 2014 roku opiewające na kwotę łącznie 210 383,99 zł (kwota zobowiązania 171 082 zł, kwota odsetek 39 301,99 zł od dnia 6 czerwca 2012 roku) - pismo wróciło z adnotacją poczty „zwrot, nie podjęto w terminie”.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne w całości. Powołując się na przepisy art. 71 ust 3 u.g.n. w zw. z art. 70 ust. 2 u.g.n., Sąd a quo wskazał, że pierwsza opłata ta lub pierwsza jej rata, jeżeli rozłożono jej zapłatę na raty winna być zapłacona najpóźniej w dniu zawarcia umowy o oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste. Ustawodawca powiązał zatem termin zapłaty pierwszej opłaty za użytkowanie wieczyste (odmiennie niż w przypadku opłat rocznych) z chwilą zawarcia umowy, a nie konstytutywnym wpisem prawa użytkowania wieczystego do księgi wieczystej. Sąd I instancji zaznaczył, że roszczenia powoda wynikają z tytułu zawarcia przez powoda z pozwanymi umowy o oddanie przedmiotowej nieruchomości w użytkowanie wieczyste, która została wymuszona na drodze sądowej. Obowiązek m.(...) W.Dzielnica O. do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie zawarcia umowy o użytkowanie wieczyste nieruchomości położonej w W. przy ulicy (...) został stwierdzony wyrokiem Sądu Okręgowego w W.z dnia 27 kwietnia 2011 roku, które to orzeczenie uprawomocniło się w dniu 5 czerwca 2012 roku. W tej sytuacji oraz w oparciu o przepisy art. 64 k.c. w zw. z art. 1047 k.p.c., zdaniem Sądu a quo z chwilą uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w W.z dnia 27 kwietnia 2011 roku - w dniu 5 czerwca 2012 roku pozwane miały obowiązek uiścić pierwszą opłatę z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości w kwocie 171 082 zł. Do chwili wniesienia powództwa pozwane nie wywiązały się z powstałego stosunku zobowiązaniowego. Dopiero w dniu 10 grudnia 2014 roku oraz w dniu 9 lutego 2015 roku dokonały dwóch wpłat na rzecz powoda z tytułu użytkowania wieczystego ww. nieruchomości łącznie w kwocie 50 000 zł. Wskazaną kwotę powód zarachował na poczet odsetek w wysokości ustawowej od kwoty 171 082 zł od dnia 6 czerwca 2012 roku do dnia 4 września 2014 roku. W ocenie Sądu I instancji zarachowanie przez powoda, w okolicznościach sprawy, wpłat na poczet odsetek w wysokości ustawowej, związanych z nieterminowym uiszczeniem opłaty za użytkowanie wieczyste, było prawidłowe. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że brak uiszczenia należności do dnia 5 czerwca 2012 roku powodowało, że pozwane pozostawały w zwłoce i w związku z tym pozwany naliczał sobie odsetki w wysokości ustawowej od kwoty 171 082 zł od dnia 6 czerwca 2012 roku. Natomiast zarachowanie wpłat na odsetki znalazło uzasadnienie w obowiązujących przepisach prawa, tj. art. 451 § 1 i 3 k.c. Sąd a quo dodał również, iż przez kilka długów należy rozumieć także kilka rat tego samego długu, jak stosownie do treści art. 451 § 1 zd. 2 jeden dług złożony z należności głównej i z odsetek. Skoro powód zarachował ww. wpłatę na poczet odsetek od należności głównej i poinformował o powyższym pozwane, to pozwane winny uiścić kwotę 171 082 zł tytułem nieuiszczonej pierwszej opłaty za oddanie wyżej opisanej nieruchomości w użytkowanie wieczyste zgodnie z żądaniem pozwu. O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodły pozwane, zaskarżając go w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za obie instancje, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciły:

- naruszenie prawa materialnego, tj.

- art. 27 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 115, poz 741 ze zm — dalej u. g. n.) poprzez niezastosowanie tego przepisu i uznanie, że dla biegu ustawowych odsetek zwłoki od pierwszej opłaty za użytkowanie wieczyste obojętne pozostaje to, kiedy dokonany został wpis prawa użytkowania wieczystego do księgi wieczystej, podczas gdy wpis prawa użytkowania wieczystego do księgi wieczystej ma charakter konstytutywny,
- art. 73 ust. 3 w zw. z 68 ust. 1 pkt 4 u. g. n. poprzez nieuwzględnienie przy orzekaniu przepisów uprawniających pozwane do tego by otrzymały bonifikatę w pierwszej opłacie za użytkowanie wieczyste,
- art. 74 ust. 1 u. g. n. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy pozwane spełniają warunki (obie są emerytkami otrzymującymi bardzo niskie emerytury) do udzielenia im 50 % bonifikaty od opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej, a nieruchomość jest przeznaczona na cele mieszkaniowe,

- art. 451 § 2 k.c. poprzez nieuwzględnienie tego, że pokwitowaniem, o którym mowa w tym przepisie, nie może być pismo procesowe wręczone przez pełnomocnika powoda stronie pozwanej na rozprawie sądowej poprzedzającej zamknięcie przewodu sądowego, w którym to piśmie zawarta została informacja o sposobie zarachowania dokonanych przez pozwane wpłat;

- naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie odniesienie się do wszystkich stwierdzeń strony pozwanej a zwłaszcza zarzutu przedwczesności żądania zapłaty pierwszej opłaty i bezpodstawności wobec tego naliczania odsetek zwłoki, udzielenia bonifikaty w opłacie,
- art. 320 k.p.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu w sprawie, w której rozłożenie świadczenia na raty usprawiedliwione jest sytuacją osobistą i materialną pozwanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje pozwanych i podniesione w niej zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

Chybiony okazał się zarzut naruszenia przepisu art.328 § 2 k.p.c. Strona może powołać się na zarzut wadliwego sporządzenia uzasadnienia i zarzut taki można ocenić jako zasadny, gdy z powodu braku w uzasadnieniu elementów wskazanych w art. 328 § 2 k.p.c. zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli instancyjnej (por. wyrok SN z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, Legalis nr 45965, wyrok SN z dnia 26 lipca 2007 r., V CSK 115/07, Legalis nr 85646). Zarzut ten może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyrok SN z dnia 16 października 2009 r., I UK 129/09, Lex nr 558286). Zdaniem Sądu Apelacyjnego uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie wymagane przez ustawodawcę elementy i pozwala na odtworzenie toku rozumowania Sądu Okręgowego, a tym samym dokonanie kontroli instancyjnej zapadłego rozstrzygnięcia. Z uzasadnienia można bowiem wywieść, że żądanie zapłaty pierwszej opłaty nie było przedwczesne, gdyż pozwane były obowiązane ją uiścić w dniu uprawomocnienia się wyroku z dnia 27 kwietnia 2011 roku, a wysokość owej opłaty była ustalona wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012 roku. Podkreślić trzeba, że sąd nie ma obowiązku odnosić się w uzasadnieniu wyroku indywidualnie do wszystkich podniesionych zarzutów i może rozprawić się z nimi niejako en bloc, prezentując odmienne zapatrywanie w kwestii faktów lub prawa, które nie pozostawia przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się bezprzedmiotowe. Uzasadnienie orzeczenia ma na celu wyjaśnienie motywów rozstrzygnięcia, nie zaś ocenę argumentów podnoszonych przez strony.

Odnosząc się natomiast do zarzutów naruszenia prawa materialnego na wstępie należy zaznaczyć, że z uwagi na treść prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W.z dnia 27 kwietnia 2011 r., zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W.z dnia 5 czerwca 2012 roku, orzekając w sprawie niniejszej, należało przyjąć związaną w zakresie obowiązku złożenia przez powoda oświadczenia o ustanowieniu użytkownika wieczystego na nieruchomości gruntowej oraz własności znajdującej się na niej budynków, jak też w zakresie obowiązku zapłacenia przez pozwane należności z tytułu tzw. pierwszej opłaty w wysokości przez sąd ustalonej. Niedopuszczalne było w tym przedmiocie prowadzenie postępowania i czynienie ustaleń innych, niż wynikające z wyroku, a wszelkie próby dowodzenia naruszenia przez wyrok przepisów prawa materialnego skazane być musiały na niepowodzenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010r., III CSK 204/09, Legalis nr 385375). W tym zakresie należy odwołać się do zakreślonego w przepisie art. 365 k.p.c. zakresu związania sądu treścią prawomocnego orzeczenia. Moc wiążąca wcześniejszego prawomocnego orzeczenia oznacza konieczność uwzględnienia zarówno faktu istnienia tego orzeczenia, jak i stanu prawnego wynikłego z jego treści. Sądy rozpoznające spór muszą zatem przyjmować, że dana kwestia kształtuje się tak, jak to przyjęto we wcześniejszym, prawomocnym orzeczeniu. W kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się ten sam problem, nie może być on już w ogóle badany. Związanie dotyczy sentencji wyroku i motywów w tych

granicach, jakie stanowią konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia. W konsekwencji, jak wielokrotnie wskazywano w judykaturze, nikt nie może kwestionować faktu istnienia prawomocnego wyroku i jego treści (por. wyrok SN z dnia 10 lutego 2010 r., II PK 212/09, Legalis nr 356555). Z tych względów zarzuty naruszenia art.73 ust. 3 w zw. z art.68 ust.1 pkt 4 u.g.n., nie mogą odnieść skutku. Wyrok Sądu Okręgowego w W.z dnia 27 kwietnia 2011 r., zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W.z dnia 5 czerwca 2012 roku, kształtując obowiązki stron ustalił w jakiej wysokości należy się m.(...) W.pierwsza opłata za oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste, rozważona została także możliwość otrzymania bonifikaty przez użytkowników. Wyraźnie wskazuje na to treść sentencji wyroku, a potwierdzenie powyższego znaleźć można wprost w jego uzasadnieniu. Wobec tego kwestia bonifikaty nie mogła być ponownie badana w niniejszej sprawie. Jeżeli chodzi o zarzut naruszenia art.74 ust.1 u.g.n. to poza tym, iż wysokość opłaty rocznej, podobnie jak wysokość opłaty pierwszej została ustalona wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2011 r., to wskazać przede wszystkim trzeba, iż Sąd I instancji nie mógł naruszyć tego przepisu, gdyż powód w niniejszej sprawie nie dochodził zaległych opłat rocznych. Toteż przepisy określające przesłanki udzielania bonifikat od opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego nie mogły być zastosowane, co do roszczeń dotyczących pierwszej opłaty.

Niewątpliwie rację ma skarżący, iż wpis prawa wieczystego użytkowania ma charakter konstytutywny. Świadczy o tym treść art. 27 u.g.n., z którego wynika, że skutek przeniesienia prawa użytkowania wieczystego następuje dopiero na podstawie wpisu dokonanego w księdze wieczystej. Jednak nie sposób podzielić stanowiska apelującego, iż od dokonania wpisu prawa użytkowania wieczystego do księgi wieczystej zależy wymagalność pierwszej opłaty. Zaznaczyć trzeba, iż powołane w apelacji judykaty mające potwierdzać stawianą przez pozwane tezę o niedopuszczalności dochodzenia opłaty za okres, w którym prawo użytkowania wieczystego nie było wpisane do księgi wieczystej, dotyczą opłaty rocznej, a nie pierwszej opłaty, będącej przedmiotem niniejszej sprawy. Zgodnie z art. 238 k.c. wieczysty użytkownik uiszcza przez czas trwania swego prawa opłatę roczną i obowiązek ten wiązać należy z datą powstania prawa użytkowania wieczystego. Powstanie zaś tego prawa wymaga wpisu konstytutywnego do księgi wieczystej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2005 r., I CK 512/04, Lex nr 394484). Przepisu art. 238 k.c. nie można jednak rozpatrywać w oderwaniu od pozostałych regulacji. Uzupełnieniem jest m.in. art. 71 ust. 3 w zw. z art.70 ust. 2 cytowanej ustawy o gospodarce nieruchomościami, w którym określono co do zasady, jakie opłaty ma wносить użytkownik wieczysty – oprócz opłat rocznych przewidziano w nim tzw. pierwszą opłatę. Ustawodawca wyraźnie wyodrębnił tę opłatę z dalszych opłat rocznych, odmiennie oznaczył jej wysokość i warunki płatności. Kolejne przepisy tego artykułu stanowią bowiem, iż opłaty roczne uiszczane są przez użytkownika wieczystego co roku przez cały okres użytkowania wieczystego lub jego następcę prawnego, w odróżnieniu od opłaty pierwszej, która jeżeli wolą stron była jej jednorazowa płatność, powinna być uiszczona najpóźniej w dniu zawarcia umowy. Wynika to z tego, iż pierwsza opłata ma przede wszystkim pełnić funkcję gwarancyjną wykonywania prawa użytkowania wieczystego przez użytkownika wieczystego w granicach określonych nie tylko przez ustawy, ale również przez umowę ustanowienia tego prawa (Opłaty, ceny i wartość w gospodarce nieruchomościami - zarys problematyki prawnej, M. W., Legalis). Należy zatem podzielić stanowisko Sądu I instancji, iż nie z chwilą dokonania wpisu prawa użytkowania wieczystego do księgi wieczystej, ale z chwilą uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w W.z dnia 27 kwietnia 2011 roku - w dniu 5 czerwca 2012 roku pozwane miały obowiązek uiszczyć pierwszą opłatę z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości w kwocie 171 082 zł. Orzeczenie wydane w oparciu o przepisy art. 64 k.c. w zw. z art. 1047 k.p.c. miało bowiem charakter konstytutywny i z momentem jego uprawomocnienia przyjmuje się, że zostało złożone oświadczenie woli. Prawomocne orzeczenie zastąpiło umowę, toteż pomimo, że data uprawomocnienia się wyroku, nie jest tożsama z datą przeniesienia na pozwane prawa wieczystego użytkowania, to świadczenie z tytułu pierwszej opłaty powinno być uiszczone przez pozwane do 5 czerwca 2012 roku. Skoro pozwane nie spełniły swojego zobowiązania w terminie, to zgodnie z art.481 § 1 k.c. począwszy od dnia 6 czerwca 2012 r. powód mógł żądać odsetek ustawowych od nieterminowej zapłaty pierwszej opłaty.

Wprawdzie Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska Sądu Okręgowego, iż przez kilka długów należy rozumieć także jeden dług złożony z należności głównej i z odsetek, jednak pomimo to zarzut naruszenia art.451 § 2 k.c. jest chybiony. Regulowana przez przepisy art.451 k.c. instytucja zarachowania zapłaty dotyczy sytuacji, gdy dłużnik ma względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju, zaś spełnione świadczenie nie pokrywa wszystkich tych długów. Wówczas bowiem zarówno dla dłużnika, jak i dla wierzyciela może nie być obojętne, na poczet którego z

długów zaliczyć daną wpłatę. Kwestie tę ustawodawca pozostawia woli stron (§ 1 i 2), a dopiero w braku odpowiednich oświadczeń stron, decydują kryteria ustawowe (§ 3). Jednak w świetle art. 451 § 1 k.c., a w szczególności zdania drugiego, nie budzi wątpliwości, iż odrębnymi długami uzasadniającymi wybór dłużnika nie są wymagalna należność główna i przysługujące od niej odsetki. W rozumieniu art. 451 § 1 zd. 2 k.c. stanowią one jeden dług. Wierzyciel nie ma obowiązku zawiadomiania dłużnika o zaliczeniu dokonanej przez niego wpłaty w pierwszej kolejności na poczet zaległych odsetek. Taki obowiązek nie wynika z przepisów k.c. (por. wyrok SN z dnia 4 listopada 2016 r., I CSK 732/15, Legalis nr 1533473). W związku z tym, pomimo, iż pozwane zaznaczyły w tytule zapłaty, że czynią to na poczet opłaty (k.75), czyli należności głównej, milczenie m.(...)W.nie oznaczało, że wyraził zgodę i odstąpił od uprawnienia z przepisu art. 451 § 1 zd. 2 k.c. Powód miał prawo na podstawie art. 451 § 1 zd. 2 k.c. zaliczyć dokonywane częściami wpłaty pozwanych, w pierwszej kolejności na zaległe odsetki w wysokości ustawowej od kwoty 171 082 od dnia 6 czerwca 2012 roku do dnia 4 września 2014 roku. Ustalony przez Sąd I instancji stan faktyczny nie pozwalał na przyjęcie, iż powód zrezygnował z naliczania ustawowych odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia, względnie że strony wyłączyły zastosowanie tego przepisu.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 320 k.p.c. poprzez nierozłożenie pozwanym zasądzonej należności na raty wskazać należy, iż zawarta w tym przepisie zasada wyrokowania może być stosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Wprawdzie w postępowaniu przed Sądem I instancji pozwane nie wnosiły o rozłożenie spłaty dochodzonego roszczenia na raty, niemniej jednak sąd może zastosować przepis art.320 k.p.c. także z urzędu. Sąd Apelacyjny uznał, że w przedmiotowej sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek zastosowania moratorium sędziowskiego, o którym mowa w omawianym przepisie. Może być ono zastosowane jedynie w wypadkach wyjątkowych, kiedy natychmiastowe wykonanie wyroku byłoby rażąco sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. W ocenie Sądu II instancji wskazane przez pozwane okoliczności nie wskazują, że pozostają one w trudnej sytuacji finansowej. Wprawdzie uzyskiwane przez nie emerytury nie są wysokie, jednak dysponują one prawem użytkowania wieczystego zabudowanej nieruchomości o powierzchni 605 m², której wartość wynosi około 950 000 zł, co wynika z dowodu w postaci wyroku z dnia 5 czerwca 2012 r. wydanego w sprawie o sygn. akt I ACa 1010/11. Przy czym dodać należy, iż nie jest to ich miejsce zamieszkania, na co wskazują adresy zamieszkania podane przez pozwane w toku procesu. Toteż posiadają majątek, który umożliwi im jednorazowe spełnienie zasądzonego świadczenia.

Uznając zatem, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń, które zostały oparte na wszechstronnie rozważonym materiale dowodowym, ocenionym prawidłowo, które Sąd II instancji przyjmuje za własne oraz zasadniczo podzielając ocenę prawną powództwa, Sąd Apelacyjny oddalił apelację, orzekając na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art.98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.).